

In de SJAKOS ... of toch niet helemaal? Eindrapport project Sport en Jeugdwerk voor Alle Kinderen in Onze Stad

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1. Context.....	3
1.2. Projectverloop	4
2. Ervaringen en resultaten vanuit de 4 opdrachten	5
2.1. Actieve toeleiding van kinderen en gezinnen naar het bestaande reguliere en doelgroep specifieke sport- en jeugdwerkaanbod	5
2.1.1. Acties en aanpak	5
2.1.2. Drempels in de toeleiding.....	7
2.1.3. Werkzame elementen in de toeleiding	9
2.2. Actieve en aanklampende ondersteuning en coaching van de private én publieke sport- en jeugdwerkaanbieders	11
2.2.1. Acties en aanpak	11
2.2.2. Drempels in de toegankelijkheid	13
2.2.3. Werkzame elementen in de toegankelijkheid.....	15
2.3. Een professioneel ondersteunende vrijwilligerswerking.....	17
2.3.1. Acties en aanpak	17
2.3.2. Ervaringen met de vrijwilligerswerking	19
2.4. Actieve bevraging noden van de kinderen/gezinnen en publieke en private aanbieders ..	21
3. Conclusie en beleidsaanbevelingen	22
3.1. Conclusie.....	22
3.2. Beleidsaanbevelingen.....	23

1. Inleiding

1.1. Context

De Stad Turnhout is een kindvriendelijke stad die met glans het bijhorende label haalde en in dit kader investeert op verschillende manieren in toegankelijk sport en jeugdwerk voor iedereen. Met de UiTPAS, buurtsport, het buurtgericht jeugdwerk, de peuterspeelpunten en het peutersportpunt, de verschillende speelpleinwerkingen, de ondersteuning van Akira en andere initiatieven worden drempels tot sport en jeugdwerk verlaagd.

Desondanks vindt nog steeds een belangrijke groep kinderen geen toegang tot het reguliere en/of doelgroepspecifieke aanbod binnen de sport- en de jeugdsector (en bij uitbreiding binnen de ganse vrijetijdssector). Vaak blijft er een drempel binnen de stedelijke doelgroepspecifieke initiatieven maar zeker ook binnen het reguliere jeugdwerk en de reguliere sportverenigingen.

Mensen in armoede geven zelf aan dat ze het aanbod onvoldoende kennen maar ook andere drempels spelen een rol zoals financiële drempels, angst voor uitsluiting, mobiliteit, onbekendheid met de verwachtingen van de aanbieder, enz.

In 2016 lanceerde de Vlaamse minister van gelijke kansen en armoedebestrijding een oproep voor projecten om sport en jeugdwerk toegankelijker te maken voor kinderen. Vzw Jep greep deze kans aan om in samenwerking met het OCMW gedurende twee jaar een halftijdse brugfiguur in te zetten die werkt als een sport- en jeugdwerkmakelaar voor gezinnen met kinderen uit het basisonderwijs.

Het project heeft een viervoudige opdracht:

- 1) de actieve toeleiding van kinderen en gezinnen naar het bestaande sport- en jeugdwerkaanbod;
- 2) de actieve en aanklampende ondersteuning en coaching van de private en publieke sport- en jeugdwerkaanbieders om hun werking regelmatig in vraag te stellen, bij te sturen en te consolideren in functie van een maximale toegankelijkheid voor kinderen en tieners in armoede;
- 3) om het project duurzaam te maken op langere termijn en om een grotere impact te realiseren werkt de brugfiguur een professioneel ondersteunende vrijwilligerswerking uit en;
- 4) de actieve bevraging noden van de kinderen/gezinnen en publieke en private aanbieders.

Om een integrale werking te garanderen, kozen we ervoor de werking van de sport- en jeugdwerkmakelaar in te bedden in het team van de kinderadviseurs van het OCMW. De kinderadviseurs (casemanagers kinderarmoede) gaan op een outreachende manier aan de slag met kinderen en gezinnen. Ze nemen de tijd voor het verhaal van de gezinnen en van daaruit gaan ze samen op zoek naar de beste oplossing. Nabijheid, maatwerk, presentie, integraal werken en “samen” zijn er kernwaarden die de begeleiding kenmerken.

Binnen het project werd een groot deel van de methodieken van de kinderadviseurs dan ook overgenomen. Door de aanklampendheid, de outreachende manier van werken, het maatwerk en het samen op zoek gaan naar een leuke manier van vrije tijdsbesteding (en waar nodig andere hulpvragen), werden de gezinnen op een duurzame manier bereikt.

In wat volgt, beschrijven we hoe het project verliep, bespreken we de verschillende doelstellingen en zoemen we per doelstelling in op de aanpak en de geleerde lessen.

1.2. Projectverloop

In februari 2017 startte Fam Van den Bosch als halftijdse brugfiguur sport- en jeugdwerk. De tweede brugfiguur, An Jansen nam deze functie in september 2018 verder op nadat het project een half jaar stil gelegen had.

De switch van de brugfiguur was enerzijds een stukje opnieuw starten en zoeken, maar anderzijds ook waardevol en leerrijk. We zagen enerzijds heel wat bevestiging en gelijkaardige ervaringen, maar anderzijds bracht het ook een nieuwe een focus, en het viel op hoe de brugfiguren mekaar aanvulden. Terwijl de eerste brugfiguur een sterke link en expertise had met het jeugdwerk en van nabij de ervaringen van kwetsbare kinderen en jongeren kinderen kende, lag de kracht van de tweede brugfiguur in het integraal werken in de gezinnen met een sterke link naar het maatschappelijk werk en kennis van de sociale kaart. In deze nota zijn de signalen, ervaringen en praktijkvoorbeelden van beide brugfiguren verwerkt.

Bij de start van An Jansen werden in overleg met de stuurgroep een aantal keuzes gemaakt om verder op te focussen. Zo werd er afgesproken om niet langer in te zetten op het zoeken naar meter/peters maar enkel toe te spitsen op de buddywerking. Tijdens de eerste periode binnen het project werd duidelijk dat doorstroming naar de sportverenigingen eerder moeilijk verloopt en de vraag naar voetbal veel groter is dan het aanbod. Het scheppen van realistische verwachtingen om teleurstellingen en kwetsuren te beperken, was daarom van bij het begin een aandachtspunt. Op aangeven van Fam Van den Bosch werd hier in de tweede periode met extra zorg naar gekeken. Verder werden samenwerkingen met een aantal jeugdbewegingen en met twee buddy's verder uitgewerkt en de link met scholen geëxploreerd om vrijetijdsparticipatie dichterbij de buurten te brengen.

2. Ervaringen en resultaten vanuit de 4 opdrachten

2.1. Actieve toeleiding van kinderen en gezinnen naar het bestaande reguliere en doelgroep specifieke sport- en jeugdwerkaanbod

2.1.1. Acties en aanpak

Bij de start van het project, was het doel om in de loop van het project 100 kinderen toe te leiden, waarvan minstens 30 naar de reguliere jeugdverenigingen en sportclubs. De brugfiguren stelden zich voor bij de verschillende teams op het OCMW, organiseerden een infomoment voor hulpverleners, namen contact met het vluchtelingenteam van het CAW, namen deel aan de teamvergaderingen van Studio K (projectwerking OCMW) en de kinderadviseurs en bouwden verdere samenwerkingen uit met de dienst Gelijke Kansen en de brugfiguur onderwijs. Contacten met de doelgroep werden eveneens gelegd tijdens de maandelijkse sociale restodag in 't Antwoord, via het spel 'Van 't één naar 't ander', via deelname aan het Sinterklaasfeest van OCMW en jeugddienst, door bezoek aan de Speeltheek, vzw Eva, het koffiemoment in St. Victor en de moedergroep in de Freinetschool. De meeste toeleidingen verliepen uiteindelijk via het OCMW maar ook andere partners vonden de weg naar het project (CLB, 't Antwoord, Caritas, vzw Eva, Sop, Okan, individuen,...). Mond-tot-mondreclame van de doelgroep ten slotte, deed de rest.

Contacten met de gezinnen bestonden vaak uit verschillende concrete stappen: de kennismaking, het wegwijs maken in het aanbod, het aanmaken van een UiTPAS met kansentarief, het bezoeken van het aanbod, samen gaan inschrijven, bespreken van andere hulpvragen, doorverwijzingen naar andere collega's/partners, enz. Sommige gezinnen hebben vele hulpvragen, anderen zoeken enkel informatie. Zo varieert een begeleiding van één contact met het gezin tot in een bepaalde situatie een dertigtal contactmomenten. De contacten waren vaak face to face, maar ook telefonisch.

Aan de aanbodzijde werden telefonisch, via mail of via bezoek contacten gelegd met meer dan 45 werkingen om via die weg info uit te wisselen over de werking, de mogelijkheid te voorzien om "een keertje te proberen" tot en met de effectieve inschrijving af te handelen. Met enkele van die werkingen werd een iets intensiever contact aangegaan. Zo waren er intensievere contacten met Buurtgericht Jeugdwerk, Speelpleinwerking Wollebos, Chiro Don Bosco, Chiro Jopi, scouts St. Frans en de KSA. Met vzw Sportpret werd een intentieovereenkomst afgesloten waarin de toeleiding vanuit het OCMW omschreven staat.

Vanuit de ervaring dat duurzame verwijzingen naar het reguliere aanbod eerder moeilijk verlopen werd er extra ingezet op verwijzingen naar doelgroepspecifieke initiatieven zoals Buurtsport, Buurtgericht Jeugdwerk en Sportpret. Ook de speelpleinwerking, Hippië Heppie! (initiatief van Thomas More) en 'Turnhout Speelt' slagen hierin, zelfs al zijn deze niet zuiver doelgroepspecifiek. Zij slagen erin om drempels weg te werken, hun locatie is centraal gelegen en/of er wordt gezorgd voor vervoer, er is geen specifieke cultuur (bv. helpen als ouder bij activiteiten, uniform, enz.), het zijn kortdurende initiatieven waaraan geen grote engagementen en verplichtingen hangen en het is ook betaalbaar.

In onderstaande tabel wordt het aantal toeleidingen weergegeven die plaats vonden binnen het project tot en met maart 2019. In het totaal ging het om 380 toeleidingen van kinderen¹. Hoewel toeleidingen naar het reguliere aanbod moeilijker verlopen en tijdsintensief zijn, vonden er al bij al

¹ Kinderen werden dubbel geregistreerd die bv. verschillende keren zich kwamen inschrijven voor Turnhout Speelt op de Welzijnscampus (= gaat over aantal toeleidingen, niet over aantal unieke kinderen)

toch veel toeleidingen plaats. Dit heeft te maken met een aantal factoren. Er werd extra ingezet op laagdrempelige kortdurende initiatieven. Naast lagere schoolkinderen werden er ook jongere en oudere broers toegeleid naar kortlopende initiatieven. Ten slotte zal de informatie die verspreid werd binnen de scholen en de verschillende actoren ongetwijfeld ook voor extra toeleidingen gezorgd hebben waarvan geen weet is.

Aantal minstens eenmalig bereikte kinderen - 2017												
<i>categorie</i>	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
preschool (0-2)			1	1	2	2	2	2	0	0	0	0
kleuter (3-5)			2	3	3	4	5	5	3	3	2	2
lager (6-11)			13	16	18	20	24	24	18	16	16	15
secundair (12-17)			3	2	2	1	2	2	1	1	2	2
totaal	0	0	19	22	25	27	33	33	22	20	20	19

Aantal minstens eenmalig bereikte kinderen - 2018												
<i>categorie</i>	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
preschool (0-2)				0	0							3
kleuter (3-5)				0	6					2	8	4
lager (6-11)				0	17				2	23	12	1
secundair (12-17)				0	0					2		
totaal	0	0	0	0	23	0	0	0	2	27	20	8

Aantal minstens eenmalig bereikte kinderen - 2019												
<i>categorie</i>	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
preschool (0-2)		2										
kleuter (3-5)	1	4	10									
lager (6-11)		14	22									
secundair (12-17)	2	5										
totaal	3	25	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2.1.2. Drempels in de toeleiding

De wijziging van de brugfiguur en het onderbreken van het project zorgde er ongetwijfeld voor dat de brugfiguur en de verenigingen elkaar terug moesten vinden. Dit was terug een stukje opnieuw beginnen.

Ondanks de mooie resultaten liep niet alles even vlot. Toeleidingen naar het laagdrempelig aanbod verliepen over het algemeen efficiënter en duurzamer (aanbod jeugddienst, buurtsport,...) dan doorverwijzingen naar het regulier aanbod (jeugdbewegingen, sportclubs, academie).

Eenzijds merkten we dat veel gezinnen minder interesse hebben in het regulier jeugdwerk. Onbekendheid met de werking ervan speelt hier alleszins een belangrijke rol. Vaak liggen de interesses van de kinderen eerder bij sport, muziek en kunst. Tijdens een lopend academiejaar zijn inschrijvingen bij de Academies ook niet meer mogelijk.

Ook de vraag naar voetbal is groot en de voetbalclubs zitten snel vol. Op dat vlak zijn de mogelijkheden in Turnhout erg beperkt en konden we hier weinig bieden voor de kinderen. Tijdens een lopend academiejaar nog aanpikken bij groepsporten is bovendien niet evident omwille van de groepsdynamiek en/of technieken die reeds aangeleerd werden. De cultuur van sportclubs sluit ook niet altijd aan bij de doelgroep.

We ervaren dat de match tussen maatschappelijk kwetsbare kinderen en het (reguliere) aanbod vaak niet lukt om verschillende redenen.

Beperkte taalkennis (en geen aansluiting vinden)

Een kind dat nog niet zo lang in België verblijft en de taal niet machtig is heeft het moeilijk om de oefeningen te begrijpen tijdens de turnlessen. Na een tijdje wilt hij niet meer terug gaan, omdat hij zich niet goed voelt in de groep.

Een moeder geeft aan enkel met de brugfiguur naar de club te willen gaan omdat ze zelf bang is dat ze haar Nederlands niet begrijpen. Na de begeleiding van de brugfiguur durft ze nog steeds niet alleen naar de club te gaan.

De kostprijs

Ondanks de verschillende initiatieven blijft de prijs vaak te hoog voor een aantal gezinnen:

Een gezin met zes kinderen zoekt een leuke vrije tijdsbesteding voor de kinderen maar beslist uiteindelijk dat er toch maar twee kinderen kunnen deelnemen aan de gekozen hobby, omwille van de hoge prijs.

Zowel voor de aanbieders als voor de gezinnen is het niet altijd duidelijk wat men mag verwachten:

De jeugdbeweging waar enkele kinderen naar zijn doorverwezen geeft aan open te staan voor de nieuwe kinderen maar heeft het heel moeilijk met hun andere manier van spelen. De leiding raakt vaak gefrustreerd omdat de kinderen niet willen meespelen en daardoor voelen de kinderen zich niet meer welkom.

De jeugdbeweging geeft aan dat ze de kinderen een warm onthaal gaan geven. De kinderen starten echter een week later dan gepland werd maar op dat moment was er niemand aanwezig op de scouts terreinen omdat ze een andere activiteit hadden dat weekend. De moeder had er geen vertrouwen meer in, er is niemand...

Overleven

Het is ook zo dat de gezinnen die in het project begeleid worden bij hun zoektocht naar vrije tijd vaak botsen op andere problemen die dan prioriteit krijgen. Soms moeten ze 'overleven' waardoor er geen ruimte is om bezig te zijn met de invulling van vrije tijd.

Een gezin geeft aan te zoeken naar een leuke vrije tijdsbesteding voor de kinderen. De weken/maanden nadien wordt het voor de brugfiguur heel moeilijk om nog contact met moeder te maken. Ze heeft een psychologische problematiek en moet prioriteit geven aan zichzelf.

Tijdens de moedergroep geeft een moeder aan op zoek te zijn naar een sportactiviteit voor de twee dochters en benadrukt het belang van beweging voor haar kinderen. Ze heeft nood aan informatie en de voorkeur van de ouders gaat uit naar basket. Na verschillende contacten blijkt dat de keuze om te gaan basketten niet haalbaar is. Een zorgbehoevend zontje zorgt ervoor dat het gezin niet mobiel is als de vader werken is met de auto in de late ploegen.

Bij gezinnen waar voor de begeleiding van de brugfiguur nog geen enkele vorm van hulpverlening aanwezig is komt de vraag naar hulp op andere vlakken dan vrije tijd vaak snel aan bod. De gezinnen zitten vaak met andere hulpvragen en nemen de brugfiguur in vertrouwen met hun vragen.

Het CLB leidt een gezin toe met de vraag naar vrije tijd voor de kinderen. Gaandeweg wordt duidelijker dat ze heel veel hulpvragen hebben (logopedie voor de kinderen, huiswerkbegeleiding, problemen woning, problemen werk) en de kinderen daardoor in eerste plaats helemaal geen ruimte hebben voor een hobby. Er is geen budget binnen het gezin voor vrije tijdsbesteding en ook geen plaats in de agenda.

2.1.3. Werkzame elementen in de toeleiding

Ondanks de drempels realiseerden de brugfiguren toch heel wat toeleidingen. Een aandachtspunt daarbij was het vermijden van mismatches die teleurstellingen en dus ook extra kwetsuren konden veroorzaken. Al kon dit niet altijd vermeden worden, toch werd er sterk ingezet op haalbaarheid van de toeleidingen.

Maatwerk

Het is voor een brugfiguur steeds een evenwicht zoeken tussen verwijzen, begeleiden of enkel toeleiden. De brugfiguur verwijst in dat geval door naar andere instanties die het gezin kunnen helpen met hun hulpvragen. Dit maakt dat gezinnen soms meer dan 20 contactmomenten nodig hebben om stappen naar vrije tijd te kunnen zetten. Luisteren, kort op de bal spelen, gericht doorverwijzen en kleine oplossingen bieden, zorgt ervoor dat een vertrouwensband groeit. Dit is vaak cruciaal om verdere stappen te kunnen zetten naar bv. vrije tijdsbesteding.

Drempels zijn voor elk gezin anders en gevoeligheden liggen voor iedereen binnen verschillende domeinen. Dit maakt dat er geen algemene aanpak mogelijk is. Werken met mensen en verenigingen is en blijft maatwerk!

Om een totaalbeeld te hebben van de situatie van een gezin en om informatie over het aanbod te verspreiden bij maatschappelijk werkers werd er daarom in de tweede helft van het project tweewekelijks een consult georganiseerd. De maatschappelijk assistent werd hierin actief bevraagd omtrent enerzijds de interesse naar vrije tijd van de kinderen maar ook naar de randvoorwaarden van de gezinnen (kennis van het Nederlands, vervoer, financiële situatie, enz.) om zo te komen tot haalbare toeleidingen. Laagdrempelige verwijzingen zoals Hippie Heppie en Turnhout Speelt waren hier vooral een succes.

Toeleiding naar vrije tijd in combinatie met integraal werken

Door de inbedding in het team van de kinderadviseurs en de werking binnen het OCMW konden veel kwetsbare gezinnen bereikt worden. Het project is gekend, ook door anderen actoren, waardoor er veel toeleidingen konden gebeuren. Verder is het onderwerp vrije tijd een aangenaam thema om met de doelgroep in gesprek te kunnen gaan en zo samenwerkingen met andere partners te onderhouden en verder uit te bouwen. Door integraal te werken komen ook de andere levensdomeinen in beeld waardoor ook verwijzingen naar de hulpverlening plaats kunnen vinden.

Tijdens een huisbezoek geeft een moeder aan geld te besteden aan lidgelden voor een dansclub voor de kinderen maar hier kredieten voor aangaat. Na actieve bevragen blijkt dat haar inkomen onder het leefloon valt. Vervolgens wordt de moeder verwezen naar het Welzijnsomhaal en volg ik dit aan de zijlijn verder mee op. Heeft de moeder haar weg gevonden en wat kan ik verder betekenen naar de vrije tijd van de kinderen? Om haar sterker te maken wordt het gezin ook uitgenodigd voor het Sinterklaasfeest en de maandelijkse sociale restodag in T'ANtWOORD. Dit is de ideale gelegenheid om het aanbod verder te bespreken en te komen tot nieuwe toeleidingen van o.a. Turnhout Speelt.

Drempels voor inschrijvingen verlagen

Om drempels te verlagen werden samen met de jeugddienst en met de hulp van de "entreevrijwilligers" van het welzijns-campus, inschrijvingen georganiseerd voor Turnhout Speelt in de hal van de welzijns-campus: een actie die structureel ingebed werd op de welzijns-campus, ondertussen door verschillende actoren gekend is en een groot succes is. Ondertussen vonden er twee inschrijvingsdagen plaats op de welzijns-campus waar we 22 gezinnen en 45 kinderen bereikten. Er werd info gegeven, er vonden inschrijvingen plaats, 2 UiTPASsen werden verlengd en er werden met de maatschappelijk assistenten nauw samen gewerkt omtrent de betaling van een aantal inschrijvingen. Er is al een volgend inschrijvingsmoment gepland voor het zomeraanbod.

Tijd om te investeren in mensen

Op dit moment zijn er al enkele mooie resultaten behaald. De brugfiguur krijgt de tijd om echt met gezinnen op pad te gaan en dat werpt vruchten af.

Zo is er een gezin met Syrische roots dat door de extra hulp de weg heeft gevonden naar de fietslessen, de turnclub, de tekenacademie en de 'Women Only lessen' en vond een andere eenzame moeder een nieuwe vriendin bij vzw Eva waardoor ze iemand heeft om samen met de kinderen naar het zwembad te gaan.

Ook de maatschappelijk assistenten geven aan dat de regiefunctie van de brugfiguur, het present zijn op de dienst, het verzamelen, vertalen en het verspreiden van informatie evenals samen inschrijvingen doen met de doelgroep en het organiseren van de inschrijvingsdagen op de welzijns-campus, zowel voor de gezinnen als voor hen drempelverlagend werkt.

Samenwerken met vertrouwenspersonen

Toeleidingen via vertrouwenspersonen hebben meer kans op slagen. We merkten een duidelijk effect van de mond-tot-mondreclame via VZW Eva, de moedergroep, de godsdienstleerkracht en andere leerkrachten op de Freinetschool. Doordat de vertrouwenspersonen de gezinnen goed kennen, beklijft de toeleiding ook beter.

2.2. Actieve en aanklampende ondersteuning en coaching van de private én publieke sport- en jeugdwerkaanbieders

2.2.1. Acties en aanpak

Sport

Contacten met de sportverenigingen werden gelegd via een voorstelling op de sportraad door de eerste brugfiguur. Zij signaleerde het voetbaltekort in Turnhout en ging gesprekken aan met de twee jeugdcoaches van de voetbalclubs en met de schepen van sport. Dit heeft geleid tot enkele toeleidingen maar verdere mogelijkheden tot coaching bleven beperkt. Verder waren er contacten met verschillende clubs (zie kadertekst)

Rhino Handbalclub

De club was op zoek naar nieuwe leden. De samenwerking werd dan ook ervaren als een win-win, wat gezorgd heeft voor enkele individuele toeleidingen. Verder werd er de link gemaakt met speelpleinwerking om extra leden toe te leiden.

White Star

De jeugdcoach gaf aan dat ze hard inzetten op de doelgroep. Hun ledenbestand bestaat uit een hoog percentage aan kwetsbare kinderen/jongeren. Om nog uit te kunnen breiden missen ze echter plaats, accommodatie en middelen.

KFC Turnhout

KFC staat open voor het werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen, maar geven aan de limiet momenteel bereikt te hebben. De coaches hebben geen ruimte meer voor extra taken. Zij zetten extra in op UiTPAS-gebruikers en hebben binnen de club volwassenen die deze administratieve taak op zich nemen en onder de knie hebben waardoor dit vlot verloopt. In 2018 hadden ze zo 35 leden met een UiTPAS met kansentariaf.

Boksclub Top action

De club geeft aan dat het UiTPAS-gebruik voor hen eerder moeilijk verloopt daar ze handen tekort komen voor de registratie en de terugbetalingen vanuit de UiTPAS slechts op enkele momenten in het jaar gebeuren.

Budo

Budo zorgt voor een laagdrempelig naschoolse opvang in de Freinetschool. De trainer is vragende partij om dit verder vorm te geven samen met de school, de Zumba leerkracht en de brugfiguur. De brugfiguur stelde aan de directie voor om met de verschillende partijen hiervoor samen te zitten. Tot op heden vond hier nog geen overleg rond plaats.

Engagementen en samenwerkingen werden ten slotte ook aangegaan met kleine initiatieven zoals 'Hippie Heppie!' dat via Thomas More wordt georganiseerd en Sportpret. Inschrijvingen hiervoor vonden plaats via het tweewekelijks consult op het OCMW met de maatschappelijk assistenten. Voor Hippie Heppie! werden 12 lagere school kinderen toegeleid uit 7 gezinnen. Voor sportpret in mei 2019 en de zomer lopen de inschrijvingen nog.

Jeugdwerk

Binnen het jeugdwerk waren er contacten met verschillende jeugdbewegingen: Chiro Don Bosco, Chiro Jopi, KSA, scouts Sint Frans, gidsen Sint Godelieve en gidsen Koningin Astrid. Concreet vonden er individuele gesprekken plaats met groepsleiding, werden er individuele situaties besproken, werd er deelgenomen aan vergaderingen, een lijst met tips bezorgd, enz. De coaching die gevraagd wordt situeert zich op verschillende vlakken en ging over het verwerven en behoud van nieuwe leden, het werken met de doelgroep en administratieve ondersteuning (UiTPASgebruik, subsidies, betalingsmoeilijkheden)

Scouts Sint Frans

De Brugfiguur ging aan de slag met de concrete vragen van de groepsleiding ter ondersteuning van specifieke gezinnen/kinderen die ze op dit moment reeds bereikt worden en zorgde ook voor nieuwe toeleidingen. Voor Sint Frans was dit een win-win omdat ze een ledentekort hebben.

Gidsen Sint Godelieve

De leidinggroep gaf aan de doelgroep niet echt te bereiken en wilde hier verandering in brengen. Het academiejaar 2017-2018 volgde de brugfiguur een groepsvergadering en had ze verder contacten met en leidster die bezig was met een bachelorproef rond dit thema. Nadien vielen de contacten stil.

Chiro Don Bosco

De leiding gaf aan handvaten te missen om de doelgroep de juiste ondersteuning te kunnen bieden. De brugfiguur ging mee op zoek naar handvaten voor een aantal specifieke situaties.

Chiro Jopi

De groepsleidster gaf aan maatschappelijk kwetsbare kinderen te bereiken maar wel ondersteuning nodig te hebben om deze leden te kunnen houden en de hele leidingploeg hierin mee te krijgen. Verder zochten ze naar manieren om meer toeleidingen te krijgen. Ze ervaarden ook de nood aan een ankerpunt om vragen aan te stellen bij moeilijke situaties en concrete administratieve ondersteuning. De brugfiguur liet hen als groep nadenken over de eigen toegankelijkheid, bezorgde hen een lijst met tips om toegankelijker te werken met de kwetsbare gezinnen, bood hen administratieve ondersteuning (info over de UiTPAS en

financiële tussenkomsten vanuit het OCMW) en verwees hen naar het solidariteitsfonds van de Chiro en de jeugddienst omtrent hun subsidievragen.

KSA

De brugfiguur nam deel aan een vergadering waar zowel de groepsleiding als de andere leiding, enkele leden van het oudercomité en de buddy aanwezig waren. Er konden enkele nieuwe toeleidingen gebeuren, tips omtrent toegankelijkheid werden meegegeven, de UiTPAS en de tegemoetkomingen binnen het OCMW, werden toegelicht en ook effectief gebruikt. Verder is er een nauwe samenwerking met de buddy (zie verder).

En... de academies

Hoewel het niet tot de oorspronkelijke opdracht behoorde van de brugfiguur, kwam zijdelings ook de toegankelijkheid van de academies aan bod (=de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten en de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord & Dans). Er was immers een grote vraag naar muziek- en tekenlessen bij een aantal gezinnen. De brugfiguur is daarom bij de start van het project gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn op dat vlak. ze signaleerde ook een grote drempel omwille van het hoge inschrijvings- en aankoopgeld van materialen. Inschrijvingen kunnen ook enkel op beperkte momenten in het jaar waardoor veel mensen uit de boot vallen. Vanaf het academiejaar 2018-2019 werken de academies intussen wel met korting voor UiTPASgebruikers met kansentariaf.

2.2.2. Drempels in de toegankelijkheid

Veel clubs en verenigingen bestaan uit vrijwilligers die vaak het beste van zichzelf geven maar niet vol goede wil zitten om maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren welkom te heten en ze zich ook welkom te laten voelen, maar toch spelen er nog allerlei drempels. Veel van die drempels worden onbewust in stand gehouden.

Hieronder een overzicht van de verschillende soorten drempels met voorbeelden waar de brugfiguur op stuitte.

Bekendheid

Maatschappelijk kwetsbare gezinnen zijn weinig geïnformeerd over de mogelijkheden. Er is geen totaal overzicht van het vrijetijdsaanbod en bestaande informatie is niet aangepast aan de doelgroep. De brugfiguur zette hier extra op in, signaleerde, sensibiliseerde, vatte de folder van Turnhout Speelt samen en verspreide deze. De eerste kennismakingen met de gezinnen geven hen vaak een overvloed aan nieuwe informatie.

Informatie over het vrijetijdsaanbod komt bovendien vaak enkel bij de doelgroep via hulpverleners die er zelf belang aan hechten of via een ander persoon in het netwerk die de informatie wel bezit. Communicatie van de verenigingen en betrokken diensten komt vaak niet bij de doelgroep terecht zoals gepland en als ze de doelgroep wel bereikt, is de informatie niet altijd aangepast aan de doelgroep (te moeilijk, enkel online, te veel info, enz.)

Betaalbaarheid

De keuze om een deel van het maandelijks inkomen te besteden aan vrijetijdsbesteding voor de kinderen kan in kwetsbare gezinnen enkel als er op het einde van de maand geld over is.

Een gezin krijgt kort na een doorverwijzing te horen dat ze geen leefloon meer zullen ontvangen op het OCMW en maakt de keuze om de vrije tijd voor de kinderen niet te laten doorgaan omdat ze niet langer over de financiële voordelen kunnen genieten die gekoppeld zijn aan het leefloon.

UiTPAS en OCMW

Ook niet-OCMW cliënten kunnen beschikken over een UiTPAS met kortingstarief als ze recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming, doch vanuit het OCMW kunnen hiernaast nog financiële tussenkomsten worden voorzien vanuit het sociaal cultureel participatiefonds. Het sociaal cultureel participatiefonds voorziet financiële middelen voor bv. vrijetijdsbesteding, het volgen van vorming, de aankoop van schoolgerief om kinderarmoede te bestrijden,.... Zo kunnen deze gezinnen sneller de keuze maken om deel te nemen aan vrije tijd en komt die keuze minder in het gedrang als er zich andere financiële problemen voordoen.

De brugfiguur kan eveneens bij de gezinnen (zonder verhoogde tegemoetkoming) waar ze intens begeleidt, een UiTPAS met kansentarief aanmaken als gezinsbegeleidster². Daardoor verlaagt ze de financiële drempel voor deze gezinnen aanzienlijk.

Bereikbaarheid

De gezinnen die de brugfiguur ontmoet, beschikken niet over een auto en hebben vaak geen fiets. Ze verplaatsen zich binnen Turnhout meestal te voet terwijl de doorsnee Turnhoutenaar voor het verplaatsen voor vrijetijdsbesteding toch vaak de auto gebruikt³. Kinderen uit kwetsbare gezinnen moeten zich vaak ook zelfstandig kunnen verplaatsen naar het vrijetijdsaanbod. Dit maakt dat niet het gehele aanbod voor hen bereikbaar is en voor elk gezin specifiek gezocht moet worden naar manieren om de bereikbaarheid van verschillende clubs voor hen te vergroten.

Een moeder met 4 kinderen geeft aan dat haar kinderen graag een hobby buiten huis willen. Hiervoor moet ze op zoek gaan naar manieren waarop de kinderen zelfstandig op het aanbod geraken. Het gezin woont op de Ring van Turnhout en de kinderen kunnen niet

² wie geen verhoogde tegemoetkoming heeft of in budgetbegeleiding zit bij het OCMW kan onder meer via dit criterium toch recht hebben op een UiTPAS

³ bron stadsmonitor: https://stadsregioturnhout.incijfers.be//jive?workspace_guid=ecc93de1-a7a4-4829-8b44-20b39c868635 punt 4: verplaatsingen vrije tijd, vergelijking per wijk - https://stadsregioturnhout.incijfers.be//jive?workspace_guid=effa16af-da06-453b-8dc2-eb4a47d1710d

fietsen. De achtjarige zoon moet op zoek naar een oplossing om met het openbaar vervoer aan de sporthal te geraken wat maakt dat hij te lang moet wachten op de bus terug, na de turnles. De dochter wil gaan dansen maar moet daar dan 4 km voor wandelen. De moeder zelf dient Nederlandse les te volgen, dus ze kan de kinderen zelf niet brengen en bovendien heeft ze ook de zorg voor een jonger broertje. De kinderen haken daarom af van de vrijetijdsbesteding zodra de brugfiguur/buddy wegvalt.

Een voetbalclub geeft aan dat ze niet meer kinderen met een kwetsbare achtergrond kunnen aannemen omdat deze de middelen niet hebben om op uitwedstrijden te geraken en de club de coaching niet meer rond krijgt van de grote groepen. Ze hebben geen ruimte om bijvoorbeeld spelers op te bellen als ze niet meer komen opdagen.

Bruikbaarheid

Sport en jeugdwerk is een permanente zoektocht om aansluiting te vinden bij de leefwereld van de kinderen. De ene activiteit zal de ene groep gasten interessant vinden, de andere activiteit zal een andere groep dan weer meer aanspreken. Dit is steeds maatwerk. Turnhout heeft een zeer gedifferentieerd aanbod.

Toch hebben maatschappelijk kwetsbare kinderen/gezinnen vaak specifieke behoeften waar weinig clubs en verenigingen in Turnhout een bruikbaar aanbod voor creëren. Belangrijk is om stil te staan welk aanbod bruikbaar, betekenisvol en kwaliteitsvol is voor elk kind/gezin in een kwetsbare situatie. Een bruikbaar vrijetijdsaanbod betekent dat kinderen ruimte vinden om hun eigen situatie beter te begrijpen en het bevat de mogelijkheden voor zowel de kinderen als de ouders om sociale relaties uit te bouwen, nieuwe ervaringen op te doen en betekenis te geven. Als de leefomgeving een belemmering vormt voor kinderen en jongeren om ongestoord rond te hangen of als er gewoon geen speelruimte is, dan is sport en jeugdwerk bruikbaar als daar samen met jongeren iets aan gedaan kan worden.

Beleving

Het samenbrengen van mensen met verschillende referentiekaders loopt niet altijd van een leien dakje. Dit leidt soms tot een aantal botsingen en confrontaties.

Een moeder van 4 kinderen voelt zich niet welkom in de club. Ze vindt het niet leuk dat ze de enige zwarte ouder is als ze komt kijken en ook dat haar dochter als enige een zwarte huidskleur heeft. Ze heeft het gevoel dat zij en haar dochter anders bekeken worden dan de andere ouders. Ze geeft ook aan niet uitgenodigd te worden als de nieuwe seizoenen starten en dat ze echt het gevoel heeft dat ze moet vechten voor haar plaatsje in de club.

De methodieken die de clubs gebruiken sluiten vaak niet aan bij de leefwereld van de kwetsbare gezinnen en het aanbod richt zich -vaak onbewust en soms onbedoeld- nog steeds sterk op een middenklassepubliek.

2.2.3. Werkzame elementen in de toegankelijkheid

Hoewel de brugfiguren in het project op heel wat drempels in de toegankelijkheid stootten, zijn ze ook heel wat goodwill en mooie initiatieven tegen gekomen op hun pad waarmee ze aan de slag zijn gegaan. Hieronder een overzicht van de werkzame elementen hierin.

Fun

Lagere schoolkinderen zijn nog volop zichzelf aan het ontdekken en zijn op zoek naar hun talenten en wie ze zijn. Initiatieven die laagdrempelig zijn en gericht zijn op 'fun', zijn ideaal om dit te ontdekken. Initiatieven als Hippie Heppie, sportsnack, Turnhout Speelt passen in dit rijtje. Hierdoor kunnen kinderen groeien en zichzelf beter leren kennen, waardoor hun eigenwaarde toeneemt. Dit kan in een latere fase een opstap zijn naar een vereniging als het kind/gezin hier klaar voor is.

Communicatie

Het is de betrokken leider, coach, buddy die zich 'naast' het kind/gezin zet en de tijd neemt om de informatie over de vereniging 'te vertalen'.

Een duurzame toeleiding van een kind bij een jeugdvereniging lukt omdat de leiding wekelijks een briefje mee geeft voor de mama waarop het uur, de plaats en de activiteit vermeldt staat van de volgende activiteit. De maandbrief online raadplegen is geen optie omwille van het taalprobleem en er teveel informatie op de site staat voor de moeder om haar weg hierin te vinden.

Ouderparticipatie

Lagere schoolkinderen hangen op financieel en emotioneel vlak af van hun ouders. Voor verenigingen is het dan ook belangrijk om kwetsbare ouders extra te betrekken en te informeren over hun werking. Een extra huisbezoek voor een weekend/kamp kan hier het verschil maken zodat kwetsuren vermeden kunnen worden. Hier kan extra informatie gegeven worden over bv. het verloop van het weekend/kamp, het vervoer, de slaappleaats, wat mee te nemen, enz. Ook het afhaken van het kind kan zo vermeden worden.

Warm onthaal

De eerste indruk en opvang in een vereniging is cruciaal om zich welkom te voelen en dit zowel voor de ouder als het kind. Een goede samenwerking en het doorgeven van informatie tussen leiding-buddy-brugfiguur kan hierin het verschil maken. Voor ouders is het ook een geruststelling om de contactpersoon/leider/coach te kennen en de contactgegevens direct uit te wisselen.

De groepsleiding informeert de takleiding dat er een nieuw lid gaat deelnemen die geen kindjes kent in de groep. Zo kan de takleiding het gezin opwachten aan de ingang van de terreinen om het gezin op te vangen, contactgegevens uit te wisselen, enz.

Locatie

De initiatieven die vlot bereikbaar zijn hebben meer succes en hier zette de brugfiguur extra op in. Dit geldt voor jeugdbewegingen en sportclubs, maar ook kortdurende initiatieven/vrijtijdsaanbod zoals Hippie Happy, Turnhout Speelt en sportpret zijn centraal gelegen in het centrum zodat kinderen/gezinnen zich hier gemakkelijk naar kunnen verplaatsen te voet of met de fiets. De initiatieven die georganiseerd zijn in samenwerking met Thomas More gaan door in hun sporthal (eveneens het aanbod van Sportpret van mei). Het zomeraanbod van Sportpret vindt plaats in de sporthal van het Heilig Graf. Hierbij is het een win-win in het gebruik van sporthallen en een kans om de samenwerkingen met scholen verder uit te bouwen.

Sociaal engagement

Het zijn vaak toevalligheden die een geslaagde samenwerking met zich mee brengt: de betrokken (groeps)leider, vrijwilliger op school, buddy die zich aandient, coach, huiswerkbegeleider, enz.

waarmee de brugfiguur mocht samenwerken. Het zijn mensen die net dat tikkeltje meer geven vanuit een groot sociaal engagement en die bereid zijn om het gezin in een breder kader te benaderen en hier maatwerk in te leveren. Deze krachten bundelen werkt echt wel! Belangrijk hierbij is dat ze het gevoel hebben er niet alleen voor te staan en soms iets uit handen kunnen geven en met hun vragen terecht kunnen bij de brugfiguur. Het blijven immers vrijwilligers.

Een win - winsituatie creëren

Wat we hierbij merkten is dat die een ledentekort hebben eerder open staan voor toeleidingen uit kwetsbare gezinnen en hierdoor hun werking sneller in vraag. De brugfiguren speelden hierop in; het is immers een win-win.

Voor jeugdbewegingen die sterk groeien op korte termijn is het moeilijk om extra leden op te nemen, zeker als er extra aandacht moet gegeven worden aan maatschappelijk kwetsbare kinderen. Kleine verenigingen met een ledentekort zijn daarentegen vaak genoodzaakt om hun werking in vraag te stellen en staan zo eerder open om veranderingen aan te brengen. Zij kunnen ook extra investeren om kort op de bal te spelen en op maat te werken. Belangrijk is wel dat een goede mix gehandhaafd blijft en niet enkel 'moeilijke' kinderen toegeleid te krijgen zodat het niet te zwaar wordt voor de leiding. Wel geven ze aan graag een gevarieerde groep te hebben. Met een aantal kleinere werkingen, lukte de toeleiding om die reden beter. De samenwerking met de brugfiguur betekende een win-win-situatie voor beide partijen.

2.3. Een professioneel ondersteunende vrijwilligerswerking

2.3.1. Acties en aanpak

Aanvankelijk werd de focus gelegd op het zoeken naar meters/peters binnen verenigingen om zo kinderen en gezinnen te kunnen versterken binnen een bepaalde werking. Er werd er een driedaags vormingspakket uitgewerkt, maar op het infomoment waren geen kandidaat meter/peters aanwezig waardoor tijdens de tweede fase van het project enkel verder werd toegespitst op de buddywerking

om toegankelijkheid te verhogen en toeleidingen te vergemakkelijken. Tijdens de eerste fase van het project was er één buddy actief.

Een buddy is niet noodzakelijk gekoppeld aan één bepaalde vereniging of club en staat 'naast' het kind/gezin en gaat samen met hen op zoek naar wat nodig is en/of kan deeltaken uitvoeren. Ondertussen zijn er binnen het project twee buddy's actief. Eén van de buddies ondersteunt als leerkracht ook een moedergroep in de Freinetschool, waarmee eveneens werd samengewerkt. Vanuit de stage bij de kinderadviseurs tenslotte, ontstond er een samenwerking met de stagiaire die eveneens groepsleidster is bij Chiro Jopi en Cirkant.

De doelstelling binnen het project om 10 peters en meters en 10 buddies te bereiken, werd hiermee niet gehaald. Achteraf bekeken was deze ook veel te ambitieus. Met de buddies die we wel bereikten, werd daarentegen intensief samengewerkt.

Verder werd er ingezet op een samenwerking met Thomas More. Zo werden er krachten gebundeld met een stagebegeleidster en docent binnen de sportopleiding van Thomas More, een kinderadviseur, de coördinator vrijwilligerswerk van het OCMW en de brugfiguur. Samen coachten we twee derde jaarsstudenten die hun bachelorproef schreven over de mogelijkheid van buddywerkingen voor kwetsbare gezinnen, daarbij vertrekkend vanuit de ervaringen binnen het project 'in de Sjakos'. Zij exploreerden het werkveld omtrent buddywerkingen, gingen aan de slag met de info die we bezorgden, interviewden mensen tijdens de maandelijkse sociale restodag in T'AntWOORD en ze hadden contacten met buurtsport en de sportdienst. Verder deden de studenten een aantal voorstellen om een duurzame werking uit te bouwen met studenten binnen de sportopleiding van Thomas More. Ze grepen ook de kans om een verdere samenwerking met Hippië Heppie onder de loep te nemen.

2.3.2. Ervaringen met de vrijwilligerswerking

Peters en meters versus buddies

Het vinden van vrijwilligers vormde een uitdaging. De poging om mensen uit te nodigen op een infomoment leverde in eerste instantie geen resultaat op. Er werd via verschillende kanalen gecommuniceerd (flyers verspreid, Facebook, nieuwsbrieven, huidige vrijwilligers, vacatures opgesteld,...) maar het vormingstraject dat werd voorzien bleek te hoogdrempelig.

Potentiële peters en meters (vooral binnen jeugdbewegingen) gaven individueel aan interesse te hebben om drempelverlagend te werken binnen de vereniging maar vonden niet de motivatie om deel te nemen aan een traject doordat ze het te druk hebben. Coaches (sportclubs) en leiding (jeugdwerkingen) zijn allen vrijwilligers die daarnaast vaak een drukke agenda hebben en vaak ook nog student zijn. Hierdoor ontbreekt hen de tijd om nog extra taken op zich te nemen.

Een buddywerking bleek haalbaarder omdat deze niet gelinkt is aan een afdeling binnen een vereniging, wat wel geldt voor meter/peterschap. Matching van een buddy met een gezin/kind en een vereniging is daarom gemakkelijker. Een buddy kan ook voor meer gezinnen en kinderen iets betekenen omdat deze in tegenstelling tot een meter/peter geen rol/taak heeft binnen één vereniging zelf.

Om een buddy gemotiveerd te krijgen/houden helpt het daarentegen wel om een engagement/link te hebben met een vereniging en hiermee een samenwerking te kunnen uitbouwen. Zo is er de buddy die toeleidingen naar de KSA opneemt omdat zijn kinderen er lid zijn en hij in zijn jeugd er zelf lid was. Het zoeken van vrijwilligers is ook steeds maatwerk.

De andere buddy die vanaf het begin van het project actief was, gaf na een tijd aan minder tijd te kunnen besteden als buddy. Zo kon ze niet langer kinderen naar de jeugdbeweging brengen en haakten deze kinderen af. De pogingen die ze deed om de ouders te activeren om deze taak over te nemen lukten niet.

Moedergroep in de Freinetschool

Tine, de buddy van het eerste uur werkt in de Freinetschool. De combinatie van haar functie als leerkracht en het buddy-zijn, zorgde ervoor dat tijdens het tweede deel van het project contacten gelegd konden worden op de school met o.a. de vertrouwenspersonen, de zorgleerkracht, de directie, de Budo leerkracht,.... Van daaruit werd de moedergroep van moeders met een migratieachtergrond op de Freinetschool terug opgestart met als bedoeling aan ouderparticipatie te doen, de gezinnen sterker te maken door o.a. het vrijetijdsaanbod in Turnhout te leren kennen, ze te verwijzen naar de inschrijfmomenten van Turnhout Speelt, ze uit te nodigen op de sociale restodag in 'T'ANTWOORD, enz.

De moedergroep werd ondersteund door ankerpunten vanuit de school die fungeren als vertrouwenspersonen bij de moeders. Het gaat daarbij om de vrijwilligster van de werkgroep/moedergroep, de godsdienstleerkracht, de tolk Arabisch op de school, de vrijwilligster die samen naait met de moeders en de buddy. Hier werden ook contacten gelegd met de begeleider van Budo en Zumba die na de schooluren de kinderen de kans geven om deel te nemen aan gevechtssport of dans.

Aanvankelijk toonde de moedergroep een grote interesse om het vrijetijdsaanbod in Turnhout te leren kennen voor hun kinderen. De moedergroep werd daarom uitgenodigd op de sociale restodag in T'ANTWOORD waar ze kennismaakten met het aanbod van Turnhout Speelt en Hippië Heppie. De frequentie en het enthousiasme van de moedergroep in de Freinetschool verminderde echter in de loop van het schooljaar. Factoren die hier een rol in spelen zijn tijd en continuïteit. Er vallen

vakanties tussen, er kwam een doorlichting van de school waardoor leerkrachten geen tijd hebben, enz.

Een brede Schoolgedachte

Het blijven inzetten op deze groep leidt jammer genoeg verder dan de doelstellingen van dit project. Een specifieke projectwerker-brugfiguur zou hier wel een verschil kunnen maken door linken te leggen met een breder netwerk, gezien er heel wat vragen komen vanuit de ouders naar bv. werk, sport voor ouders, sociale woningen, enz. Verder zou deze een visie kunnen ontwikkelen over thema's die aan bod kunnen komen en uitgewerkt kunnen worden tijdens de moedergroep, hoe nieuwe ouders van verschillende origine te betrekken,... Eveneens kan het vrijetijdsaanbod via de scholen/vertrouwenspersoon/tolk/brugfiguur op maat van de doelgroep verspreid worden, kunnen leerkrachten verder gesensibiliseerd worden in het belang van vrije tijd bij de doelgroep om dit vervolgens in hun lessenspakket te implementeren. Handvaten hiervoor zijn bv. het spelbord van Sportpret en het vrije-tijdspel dat samen met ouders gespeeld kan worden.

Nieuwe samenwerkingen?

De samenwerking met Thomas More bood een kans om ervaringen te bundelen en een verdere samenwerking te verankeren. In het verlengde van de werking van Hippie Heppie wordt onderzocht in hoeverre studenten als buddies kwetsbare gezinnen kunnen begeleiden in het zoeken naar een sportactiviteit voor hun lagere schoolkind. Om deze samenwerking te kunnen waar maken en op elkaar af te stemmen, is een makelaar-brugfiguur als drijvende kracht en contactpersoon van cruciaal belang.

Een krachtgerichte houding

Tine nam het thema vrije tijd als een vast item mee in haar lessenspakket en droeg dit ook uit naar de ouders. Vanuit deze krachtgerichte houding deed ze toeleningen naar verschillende verenigingen. Zij ziet ouderparticipatie eveneens als belangrijke sleutel voor de opvoeding van de kinderen en in het belang van hun welbevinden en groei.

“Als leerkracht in het eerste leerjaar zie ik kinderen zienderogen groeien, in centimeters maar ook in eigenwaarde en vaardigheden. Ik zie dat buitenschoolse activiteiten daar sterk toe kunnen bijdragen. Voor het ene kind zal dat een sportgroep zijn, voor een ander de Arabische les, voor nog een ander de jeugdbeweging”.

“Een kapoen bij de scouts uit mijn klas heeft veel plezier, vertelt honderduit tijdens de praatronde in de klas. Dit deed iets met zijn zelfbeeld. Hij kan ten volle kind zijn: ravotten in het bos, een crosskar bouwen, een koekjestaart maken, roefelen in het kapoenenkasteel, leren winnen en leren verliezen. De scoutsleiders bieden hem een veilige en speelse omgeving waar zijn eigenwaarde groeit. Hij staat sterker in het leven.

Tijdens de tweede fase van het project diende Peter zich aan als tweede buddy. Hij heeft een sterke link met de KSA vanuit zijn eigen jeugd en is er eveneens betrokken als ouder van leden. Een sterke link zorgt voor een motivatie. De buddy handelde eveneens vanuit een groot sociaal engagement en brede visie in het versterken van kwetsbare gezinnen. Hierbij zag hij eveneens het belang in het versterken van de doelgroep, door in te zetten op vrije tijd en ouderparticipatie. Hij zorgt zo voor een warm onthaal van nieuwe leden bij de KSA voor zowel het kind als de ouders, hij gaat aan de slag met de tips omtrent communicatie die meegegeven werden door de brugfiguur, versterkt ouders onderling, gaat betalingen na voor lidgeld en uniform, regelt de tussenkomst mee voor de UiTPAS gebruikers met kansentariaf, enz.

“Het moment dat ik twee moeders met hun kinderen samen te voet naar de KSA zag gaan vergeet ik nooit! Daar kreeg ik zo’n warm gevoel van! Daar doe ik het voor! De moeder leunde voor alles op mij als buddy; ze stelde ook andere vragen aan mij die niets met de KSA te maken hebben. Zo krijgt ze stilaan een eigen netwerk, maar dat vraagt enorm veel tijd.”

2.4. Actieve bevraging noden van de kinderen/gezinnen en publieke en private aanbieders

De brugfiguren hebben door samenwerkingen binnen en buiten de organisatie hun netwerk enorm uitgebreid. Zij namen deel aan verschillende vergaderingen (sportraad, jeugdraad, jeugdwelzijnsoverleg, intervisie, buurtsport, kinderadviseurs, enz.) waar heel wat informatie en signalen uitgewisseld konden worden. Ook de Thomas More-studenten die een bachelorproef maakten omtrent buddywerking, zagen verschillende noden naar boven komen terwijl ze de gezinnen interviewden op sociale restodag in ‘T’ ANtWOORD. Het integraal werken, het constant alert zijn voor signalen en een actieve bevraging van zowel de doelgroep, de toeliders als de aanbieders, zorgden ervoor dat concrete noden en signalen gebundeld en geregistreerd werden. Deze werden ook steeds besproken in de stuurgroep die door de brugfiguur getrokken werd.

Het viel daarbij op dat gezinnen ook vragen stelden omtrent vrijetijdsbesteding voor ouders, jongere en oudere broers en zussen. Ook hier kwamen noden naar boven. De noden die de brugfiguur opving gingen bovendien soms verder dan alleen over het vrijetijdsaanbod. Ook kinderopvang, huisvesting, tewerkstelling, enz. kwamen aan bod

De belangrijkste signalen en noden werden verwerkt doorheen deze eindnota en werden tijdens een presentatiemoment aan en aan het brede publiek voorgesteld op 26 april 2019 in functie van een blijvende inzet op het verlagen van drempels en met als doelverenigingen toegankelijker te maken en toelidingen te vergemakkelijken. Extra signalen die uit het presentatiemoment komen, worden doorgegeven aan de betrokken beleidsverantwoordelijken.

Samengevat zagen we de volgende noden en vragen:

1. Noden en vragen vanuit de kinderen en de gezinnen:

Vanuit de gezinnen komen veel vragen naar meer keuze in een betaalbaar laagdrempelig aanbod (vooral sport), naar meer laagdrempelige voetbal voor alle leeftijden en een laagdrempelig kunst- en muziekaanbod. Er is een grote nood aan aangepaste informatie aan de doelgroep en een overzicht over het hele vrijetijdsaanbod. Hierbij dient de vraag naar een gevarieerd aanbod dat bereikbaar is (in de buurten) gezien alleenstaande ouders en grote gezinnen zich vaak te voet verplaatsen. Verder is er de vraag voor uitbouw van activiteiten voor alle leeftijdscategorieën en naar meer kinderopvang.

Er worden verschillende drempels ervaren zoals het financiële aspect voor inschrijvingen en materiaal en dit ook voor niet OCMW cliënten. Om drempels te overwinnen en mensen sterker te maken vragen zij hierbij individuele ondersteuning (informereren en communicatie op maat, samen inschrijvingen doen, uitbreiding netwerk, enz.) Deze ondersteuning gaat verder dan het thema vrije tijd alleen en dit naast het bestaande hulpverleningsaanbod. Ook bij een toeleiding, aansluiting bij een nieuwe vereniging is individuele aandacht op maat gewenst om verder te vertalen, ondersteunen en er 'te zijn'.

2. Noden aanbieders:

Aanbieders vragen extra ondersteuning voor nieuwe doelgroepen in het werken in individuele situaties maar ook naar algemene aanpak, meer middelen voor het vervullen van die specifieke opdracht en extra ondersteuning voor nieuwe doelgroepspecifieke werkingen. Door meer toeleidingen uit de doelgroep ervaren verenigingen een extra administratieve belasting (UiTPASgebruikers) en voor sportverenigingen vraagt dit ook een extra financiële belasting. Aanbieders geven eveneens aan op zoek te zijn naar het vinden van een gezonde balans tussen toeleidingen van kinderen uit de doelgroep en uit de middenklasse, wat vaak een andere aanpak vraagt.

Aanbieders zien meer enthousiasme bij kinderen die deelnemen vanuit een interesse in de sport of activiteit dan dat ze louter en alleen fungeren als kinderopvang. Hierbij geven ze ook aan dat het aanbod van kinderopvang snel verzadigd is.

3. Conclusie en beleidsaanbevelingen

3.1. Conclusie

Bij de projectaanvraag werd de lat hoog gelegd zowel op het vlak van toeleidingen als het aantal te coachen verenigingen en de uitbouw van een vrijwilligerswerking.

Er werden mooie resultaten geboekt wat toeleidingen betreft en dit ondanks de korte duur van het project, de switch van de brugfiguur en de slechts halftijdse betrekking van de brugfiguur sport- en jeugdwerk.

Vooraf de toeleidingen naar kortlopende en/of laagdrempelige initiatieven verliepen efficiënt. Toeleidingen naar het reguliere aanbod waren minder evident en gaven soms aanleiding tot teleurstellingen bij de kinderen en gezinnen. De redenen hiervoor waren divers en complex. Het inzetten op toegankelijkheid vraagt in elk geval blijvende actieve inspanningen en de bereidheid om zaken in vraag te stellen of anders aan te pakken dan gebruikelijk. Verenigingen die op zoek zijn naar nieuwe leden, konden hier soms wel expliciet tijd voor vrijmaken. Zij gaven daarbij wel aan nood te hebben aan financiële en individuele ondersteuning.

Meer algemeen gold dat toeleidingen die vanuit een integrale kijk en met een zeker realisme over de reële toegankelijkheid van het aanbod gebeurden hadden, duidelijk meer kans maakten op slagen.. Een warm onthaal en een blijvend goede communicatie afgestemd op de noden van de gezinnen, zijn steeds de sleutel bij een nieuwe toeleiding. De rode draad binnen het project was dan ook: maatwerk! Met een laagdrempelige communicatie, een integrale kijk, het 'outreaching' aanwezig zijn en veel ruimte voor het verhaal van ouders en kinderen, slaagden we erin om voor verschillende gezinnen en kinderen een reële meerwaarde te creëren . Buddies kunnen een belangrijke rol spelen en 'samen' met het gezin aan de slag gaan. Het uitwerken van een buddywerking is dan ook bijzonder waardevol, maar de werklast erachter mag niet onderschat worden.

De doelgroep van lagere schoolkinderen vraagt ook sterke betrokkenheid van de ouders. Lagere schoolkinderen hangen zowel voor vervoer, financiën en op emotioneel vlak af van hun ouders. Ouders kennis bijbrengen over het vrijetijdsaanbod en het belang hiervan is dan ook cruciaal. De keuze om bewust te kiezen voor een vrijetijdsbesteding voor een kind is immers een andere in plaats van vrije tijd enkel te zien als kinderopvang. Om tegemoet te komen aan het vervoersprobleem is het extra inzetten op meer buurtgericht jeugdwerk en laagdrempelige initiatieven in de buurten en scholen een kans. Hierbij primeert zeker de grote vraag naar voetbal voor alle leeftijden. Om werkingen op lange termijn te kunnen verankeren is het blijvend inzetten op sterke en gerichte netwerken en samenwerkingen nodig in combinatie met brugfiguren (i.c. een makelaar sport- en jeugdwerk) die inzetten op verdere toeleiding naar en toegankelijkheid van vrije tijdsinitiatieven voor kwetsbare kinderen en jongeren (en bij uitbreiding ook voor volwassenen).

We zagen in het project in elk geval veel goede wil:

- bij hulpverleners om door te verwijzen naar het project,
- bij aanbieders, om ondanks de beperkingen toch heel wat pogingen te doen om maatschappelijk kwetsbare groepen te bereiken
- en last but not least bij de gezinnen en kinderen zelf om toch ervoor te gaan en stappen te zetten naar het soms onbekende of moeilijk toegankelijke aanbod

Samen hebben we belangrijke stappen gezet, maar er is duidelijk nog werk aan de winkel als we echt en duurzaam willen streven naar meer toegankelijkheid. Sport en jeugdwerk voor alle kinderen in onze stad: 't is nog niet helemaal in de sjakos...

3.2. Beleidsaanbevelingen

... Er is nog werk aan de winkel. Vanuit de ervaringen van de twee brugfiguren binnen het project kwamen er heel wat signalen en verbetervoorstellen naar boven. Deze werden aangevuld met adviezen vanuit de stuurgroep van het project om concreet te werken aan een toegankelijk vrije tijdsaanbod voor kinderen en jongeren. Samen geeft dit de volgende 8 beleidsaanbevelingen:

Acht aanbevelingen

Geschikte (sport-)infrastructuur of soms het gebrek aan zo'n infrastructuur is vaak een eerste belemmering voor mensen in armoede om actief aan sport te doen. Het stadsbestuur anticipeert hierop door in het bestuursakkoord de bouw van een nieuwe sporthal op te nemen. Daarnaast blijft er in Turnhout de nood aan geschikte voetbalvelden en trapveldjes in de wijken om tegemoet te komen aan de grote groep kinderen die competitief of recreatief willen voetballen. In een aantal wijken kan het openstellen van de sport- en buiteninfrastructuur van scholen en jeugdbewegingen al een eerste aanzet zijn om tegemoet te komen aan deze behoefte.

Voor de vrijetijdsinitiatieven van het lokaal bestuur zelf slagen er wél in om kinderen in armoede te bereiken. Dat geldt voor Turnhout Speelt en speelpleinwerking Wollebos, maar méér nog voor Buurtsport en Buurtgericht Jeugdwerk. Tegelijkertijd kampen deze werkingen met een gebrek aan capaciteit om nog meer in te spelen op de noden van mensen in armoede en om hun aanbod nog meer te differentiëren zodat ook mensen in armoede keuzes kunnen maken voor de invulling van hun vrije tijd. Wij stellen daarom voor om bij de opmaak van het strategisch meerjarenplan van het lokaal bestuur maximaal in te zetten op:

- Versterking en uitbreiding van buurtsport om nog meer te focussen op organisatie en begeleiding van indoor- én outdoor sporten, competitief en recreatief, voor nog méér leeftijdscategorieën, in nog méér wijken in de stad.
- Versterking van buurtgericht jeugdwerk:
 - Om ook in andere aandachtswijken (De Bossen, 't Stokt, Acacialaan/Waterheidestraat, ...) kinderwerkingen en tienermeisjeswerkingen aan te bieden.
 - Om het activiteiten aanbod en pedagogisch begeleide instuifmomenten in het jeugdcentrum naar tienermeisjes en -jongens en jongeren uit te breiden naar het

weekend, in vakanties en op schoolvrije dagen, voor de organisaties van avondactiviteiten voor de oudsten.

Onze kunstacademies bieden onderwijs, het is dus niet evident om in de loop van het schooljaar in te stappen. Om toch tegemoet te komen aan de vele vragen van mensen in armoede naar muziek-, dans- en beoefening van andere kunsten kunnen doorheen het schooljaar vooropleidingen, introducties, en andere werkingsmomenten waarop vrijblijvend kan ingetekend worden, ingericht worden. Een dergelijk instapaanbod zou ook kunnen gekoppeld worden aan een wijkgerichte aanpak.

De sportclubs en jeugdverenigingen die actief inzetten op het bereiken van mensen in armoede geven aan dat zij nood hebben aan blijvende ondersteuning. Door verder in te zetten op - zelfs meer te investeren in - een brugfiguur als aanspreekpunt voor de verenigingen kan ondersteuning op maat geboden worden:

- Administratieve ondersteuning voor het toekennen en opvolgen van het kansentariaf.
- Inhoudelijke ondersteuning voor het ontwikkelen en implementeren van een aangepaste begeleidershouding die aansluit bij de leefwereld van de doelgroep (warm onthaal, werken aan ouderbetrokkenheid, bewustzijn van en wegwerken van eigen drempels, ...).

Onbekend maakt onbemind!. Naast een blijvende investering in het wegwerken van financiële en andere drempels kan er extra ingezet worden op een extra communicatie op maat - via verschillende dragers - naar mensen in armoede. Info over het vrije tijdsaanbod (algemeen) bereikt hen nu nog te weinig. Vaak kennen mensen wel het aanbod van de bekende sporten (met name voetbal) maar zijn ze veel minder vertrouwd met andere sporten of het jeugdwerk.

Daarnaast hebben ook de gezinnen in armoede nood aan blijvende individuele ondersteuning van zo'n brugfiguur: mensen versterken door hen te informeren, door te communiceren op maat, door hun eigen netwerk te versterken, door hen mee te nemen naar, ... Hierbij zijn presentie, nabijheid en outreachend werken belangrijk. Het blijvend en versterkt inzetten op brugfiguren die een realistische 'match' kunnen maken met het aanbod verdient dan ook aanbeveling. Zeker voor heel kwetsbare gezinnen is dit echt maatwerk waarbij een integrale ondersteuning nodig is op meerdere levensdomeinen.

Voorts willen we absoluut pleiten voor het behoud van het kansentariaf binnen de UiTPAS. Méér zelfs, we geven mee dat er nog een heel grote groep mensen met een laag inkomen is; mensen die net niet in aanmerking komen voor het kansentariaf, maar die evenmin de financiële mogelijkheid hebben om kinderen actief te laten participeren aan het sport- of jeugdwerkaanbod van hun keuze. Als er mogelijkheden zijn om de criteria om in aanmerking te komen voor een kansentariaf te versoepelen werken we daar graag aan mee.

Tenslotte: we zijn er van overtuigd dat er naast kinderen nog veel méér tieners en jongeren zijn die evenmin bereikt worden door het bestaande aanbod; ondanks de vaststelling dat vooral buurtsport, buurtgericht jeugdwerk en Akira heel wat tieners en jongeren bereiken. Ook bij hen leven nog vele onbeantwoorde noden die wellicht toch wezenlijk verschillen van de behoeften die binnen de SJAKOS-werking aan de oppervlakte kwamen vanuit de oudere kinderen in de gezinnen waar we binnen het project contact mee hadden. De focus binnen het project lag niet op hen. Daarom verdient het aanbeveling om naar deze doelgroep een parallel traject te ontwikkelen.